

Roll No. ....

Total No. of Pages : 4

Total No. of Questions : 7

पूर्वमध्यमा द्वितीयखण्ड

विषय कोड : 615

आयुर्विज्ञानम्

चतुर्थ-प्रश्नपत्रम्

समय : 3 घण्टे

पूर्णांक : 100

निर्देश :- सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः।

1. वस्तुनिष्ठ प्रश्नाः :

1×10=10

(i) आयुर्वेदीयहितोपदेशस्य लेखकः अस्ति -

(क) कपिलः

(ख) रणजितरायः

(ग) नारदः

(घ) पतंजलि

(ii) आयुर्वेदः अस्ति :

(क) ऋग्वेदे

(ख) यजुर्वेदे

(ग) सामवेदे

(घ) अथर्ववेदे

(iii) आयुर्वेदः वर्तते :

(क) उपवेदः

(ख) शास्त्रम्

(ग) निरुक्तं

(घ) ग्रन्थः

- (iv) शरीररक्षायाः उपदेशाः वर्तन्ते —
- (क) सामवेदे (ख) स्थापत्यवेदे
(ग) आयुर्वेदे (घ) ऋग्वेदे
- (v) पुरुषार्थाः भवन्ति —
- (क) पञ्च (ख) चत्वारः
(ग) त्रयः (घ) सप्त
- (vi) महाभूताः भवन्ति —
- (क) पञ्च (ख) सप्त
(ग) चत्वारः (घ) त्रयः
- (vii) आयुर्बोधयति वेदयति इति —
- (क) आयुषः (ख) आयुर्वेदः
(ग) सामवेदः (घ) अथर्ववेदः
- (viii) आयुर्वेदस्य अंगानि भवन्ति —
- (क) सप्त (ख) अष्ट
(ग) नव (घ) दश
- (ix) आयुर्वेद शल्यचिकित्सा भवति —
- (क) त्रिधा (ख) द्विधा
(ग) चतुर्धा (घ) पंचधा
- (x) सर्वशरीराबाधकरं भवति —
- (क) शल्यम् (ख) तन्त्रम्
(ग) रसायनं (घ) कौमारम्

2.

लघूत्तरीय प्रश्नाः :

3×5=15

- (i) आयुर्वेदस्य अष्टांगानां नामानि लेख्यानि।
- (ii) त्रिविधम् औषधम् किम् ?
- (iii) सदातुराः पुरुषाः कीदृशाः भवन्ति ?
- (iv) शोषस्य कानि चत्वारि कारणानि ?
- (v) के षड्रसाः नामानि लिखत।

3.

केचन पञ्च समाधेयाः -

4×5=20

- (i) अर्थापत्तेः किं लक्षणम्।
- (ii) युक्तिव्यापश्रयम् औषधम् किम्।
- (iii) दैवव्यपाश्रयस्य औषधस्य स्वरूपं वर्णयत।
- (iv) सदातुरस्य कारणानि लेख्यानि।
- (v) धातुक्षयस्वरूपं लिखत।
- (vi) निदानस्य के पर्यायाः, लिखन्तु

4.

प्रकोष्ठे दत्तपदेभ्यः रिक्तस्थानं पूर्यत -

2×5=10

रोगहारकः, शोषः, रसभेदाः, पञ्चदश, आकृतिः

- (i) संस्थानस्य अर्थः ..... भवति।
- (ii) दोषाणां प्रसारः ..... प्रकारेण भवन्ति
- (iii) द्रव्याणां प्रभावात् ..... भवन्ति।
- (iv) राजयक्ष्मा ..... एव कथ्यते।
- (v) देवप्रभावात् मन्त्रः ..... भवति।

5. एकपदेन उत्तरत -

2×5=10

- (i) कलायाः कः अर्थः।
- (ii) वातस्य कति गुणाः भवन्ति।
- (iii) दारुणत्वस्य कः अर्थः।
- (iv) दोषाः कति भवन्ति।
- (v) आहारस्य कति प्रकाराः ?

6. समुचितं आयुर्वेदोक्तं केचन पञ्च समाधेयाः -

3×5=15

- (i) संयोगस्य किं स्वरूपम्।
- (ii) कालस्य स्वरूपं वर्णयत।
- (iii) प्राणैषणोपदेशः कः।
- (iv) धनैषणोपदेशस्य विवरणं स्पष्टयत्।
- (v) एषणायाः किं तात्पर्यम्।
- (vi) जंगमद्रव्याणां भेदाः लेख्याः।

7. दीर्घोत्तरीयाः प्रश्नाः केवलं चत्वारः समाधेयाः-

4×5=20

- (i) प्रत्यक्षादिप्रमाण निरूपणं कुरुत।
- (ii) स्वाधीतग्रन्थरीत्या युक्तिस्वरूपं वर्णयत।
- (iii) एषणास्वरूपं स्पष्टयत।
- (iv) ओकसात्म्य लक्षणं निरूपणीयम्।
- (v) आयुर्वेदस्य महत्त्वं स्पष्टयत।

प्राश्निक कोड क्र.....

पृष्ठ क्र. - ①
प्रश्न पत्र/आदेश उत्तर

परीक्षा का नाम - पूर्वमध्यमा / उत्तममध्यमा, छण्ड प्रथम / द्वितीय

विषय..... आयुर्विज्ञानम्..... विषय कोड..... 615..... माध्यम.....

कुल प्रश्न..... 07..... संस्कृतम्

समय - 3 घण्टा

पूर्णांक..... 100.....

निर्देश

प्रश्न क्रमांक	निर्देश	प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
01.	सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः वस्तुनिष्ठ प्रश्नाः -	1X10= 10
(I)	आयुर्वेदीयहितोपदेशस्य लेखकः अस्ति (क) कपिलः (ख) रणजितरायः (ग) नारदः (घ) पतंजलिः	
(II)	आयुर्वेदः अस्ति (क) ऋग्वेदे (ख) यजुर्वेदे (ग) सामवेदे (घ) अथर्ववेदे	
(III)	आयुर्वेदः वर्तते (क) उपवेदः (ख) शास्त्रम् (ग) निरुक्तं (घ) ग्रन्थः	
(IV)	शरीररक्षायाः उपदेशः वर्तन्ते (क) सामवेदे (ख) स्थापत्यवेदे (ग) आयुर्वेदे (घ) ऋग्वेदे	
(V)	पुरुषार्थाः भवन्ति (क) पञ्च (ख) चत्वारः (ग) त्रयः (घ) सप्त	
(VI)	महाभूताः भवन्ति (क) पञ्च (ख) सप्त (ग) चत्वारः (घ) त्रयः	
(VII)	आयुर्वेद्विद्यति वेद्विद्यति इति - (क) आयुर्वेदः (ख) आयुर्वेदः (ग) सामवेदः (घ) अथर्ववेदः।	
(VIII)	आयुर्वेदस्य अंगानि भवन्ति (क) सप्त (ख) अष्ट (ग) नव (घ) दश	

हस्ताक्षर

प्रश्निक कोड क्र.....

पृष्ठ क्र. - 2

प्रश्न पत्र/आदर्श उत्तर

परीक्षा का नाम :- पूर्वमध्या / उत्तमध्या, खण्ड प्रथम / द्वितीय

विषय आयुर्वेदानम् विषय कोड 615

माध्यम संस्कृतम्

कुल प्रश्न.....

समय - 3 घण्टा

पूर्णांक 100

निर्देश

प्रश्न क्रमांक	प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
01	
(X) आयुर्वेदे शल्यचिकित्सा भवति	
(क) त्रिधा (ख) द्विधा (ग) चतुर्धा (घ) पंचधा	
(X) सर्वशरीराबाधकरं भवति	
(क) शल्यम् (ख) तन्त्रम् (ग) रसायनं (घ) कौमारम्	
02 लघूत्तरीयप्रश्नाः	3XS = 15
(I) आयुर्वेदस्य अष्टांगानां नामानि लेख्यानि	
(II) त्रिविधम् औषधम् किम् ?	
(III) सदातुराः पुट्टाः कीटशाः भवन्ति ?	
(IV) शोषस्य कानि चत्वारि कारणानि ?	
(V) के षड्रसाः नामानि लिखत	
03 केचन पत्र्य समाधेयाः	4XS = 20
(I) अर्थापत्तेः किं लक्षणम्	
(II) युक्तिव्यापश्रयम् औषधम् किम्	
(III) केवल्यपाश्रयस्य औषधस्य स्वरूपं वर्णयत	
(IV) सदातुरस्य कारणानि लेख्यानि	
(V) धातुक्षयस्वरूपं लिखत	
(VI) निदानस्य के पर्यायाः, लिखन्तु	

हस्ताक्षर

प्राशनिक कोड क्रं.....

पृष्ठ क्र. = 3

प्रश्न पत्र/भादर्श उत्तर

परीक्षा का नाम :- पूर्वमध्यमा / उत्तरमध्यमा, खण्ड-प्रथम / द्वितीय

विषय..... आयुर्विज्ञानम्

विषय कोड..... 615

माध्यम.....

संस्कृतम्

कुल प्रश्न.....

समय - 3 घण्टा

निर्देश

पूर्णांक..... 100

प्रश्न क्रमांक	प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
04	2X5=10
(प्रकोष्ठे क्तपदैक्यः रिक्तस्थानं पूरयत)	
रोगहारकः, शोषः, रसजोदाः, पञ्चदश, प्राकृतिः।	
(I) संस्थानस्य अर्थः _____ भवति।	
(II) दोषाणां प्रसारः _____ प्रकारेण भवति।	
(III) व्याणां प्रभावात् _____ भवति।	
(IV) राजयक्ष्मा _____ एव कथ्यते।	
(V) देवप्रभावात् मन्त्रः _____ भवति।	
05	2X5=10
एकपदेन उत्तरत	
(I) कलायाः कः अर्थः ?	
(II) वातस्य कति गुणाः भवन्ति	
(III) दारुणत्वस्य कः अर्थः ?	
(IV) दोषाः कति भवन्ति	
(V) आहारस्य कति प्रकाराः ?	

हस्ताक्षर

प्राशनक कोड क्रं.....

पृष्ठ क्र. - 4
प्रश्न पत्र/आदर्श उत्तर

परीक्षा का नाम :- पूर्वमध्यमा / उत्तममध्यमा, खण्ड-प्रथम / द्वितीय

विषय..... आयुर्विज्ञानम् विषय कोड. 615 माध्यम..... संस्कृतम्

कुल प्रश्न.....
समय - 3 घण्टा

पूर्णांक..... 100

निर्देश

प्रश्न क्रमांक	प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
06	3X5 = 15
समुचितं आयुर्वेदोक्तं केचन पंच समाधेयाः	
I संयोगस्य किं स्वरूपम्	
II कालस्य स्वरूपं वर्णयत	
III प्राणेषणोपदेशः कः	
IV धर्मेषणोपदेशस्य विवरणं स्पष्टयत	
V श्वणायाः किं तात्पर्यम्	
VI जंगमप्रव्याणां भेदाः लेख्याः	
07	4X5 = 20
दीर्घोत्तरीयाः प्रश्नाः, केवलं चत्वारः समाधेयाः	
I प्रत्यक्षादिप्रमाणनिरूपणं कुरुत	
II स्वाधीतब्रन्धरीत्या युक्तिस्वरूपं वर्णयत।	
III श्वणास्वरूपं स्पष्टयत	
IV ओकसात्म्यलक्षणं निरूपणीयम्	
V आयुर्वेदस्य महत्त्वं स्पष्टयत।	

हस्ताक्षर

